

Kenya - Et marked i udvikling der går til præsidentvalg

Præsidentvalgets mulige konsekvenser for Kenya

Kenyanerne går til valgurnerne 9. august. Et valg som afslutter 10 års periode under ledelse af landsfaderens Jomo Kenyattas søn, Uhuru Kenyatta.

Som den stærkeste og mest betydningsfulde økonomi i den østafrikanske region, ser nabolande og andre internationale handelspartnere med spænding på udfaldet. De borgerkrigs-lignende tilstande i forbindelse med valget i 2007 skræmmer endnu.

Som et ungt, men modnende, demokrati er det store fokus i valgkampen på økonomien. Kenyas politiske ledere har i valgkampen i stigende grad forsøgt at skifte fokus fra stamme-rivalisering og personligheder til økonomisk udvikling.

Mellem 2015 og 2019 så Kenya en vækst på 4,7 pct. om året. COVID-19 pandemien havde en hård effekt på væksten, som blev reduceret til 0,3 pct. Men Kenya kom godt tilbage med en 7,5 pct. økonomisk vækst i 2021, hvilket var noget højere end de gennemsnitlige 4 pct. man ellers har set i Sub-Sahara Afrika. For 2022 registrerer Verdensbanken hidtil en vækst på 5,2 pct. som forventes at fastholdes.

Kenyas økonomiske udfordringer

Kenyas offentlige gæld på 68 pct. udgør en stor udfordring. Renteudgifterne for dette finansielle år forventes at være omkring 40 mia. kroner, men total gældssanerings-udgifter ligger på omkring 61 mia. kroner. Til sammenligning forventes de offentlige indtægter ikke at overstige mere end 130 mia. kroner.

Det er værd at nævne, at Kenyas indenrigsgæld tegner sig for mere end 80 pct. af forventede renteudgifter. Dette faktum gør det svært for enhver ny regering at levere på valgløfter.

Stigende priser

Den vedblivende effekt fra COVID-19 pandemien samt krigen i Ukraine har gjort livet svært for den almindelige kenyanske borger. Stigende oliepriser har, som i Europa, ført til inflation. I juni rapporterede Kenyas statistikbureau en inflationsrate på 7,9 pct. i Kenya. Situationen har især ramt de fattigste indbyggere. Som eksempel steg prisen på majsmel (en fast del af kenyansk husholdning) fra 9,50 DKK til 12,50 DKK fra midt-maj til juni.

Der er også andre faktorer der driver inflationen. Præsidentvalg i Kenya er dyre, hvilket betyder at der er mange penge i omløb. Dertil kommer nervøsitet blandt investorer ifm. regeringsskifte, hvilket igen hæmmer produktionen i landet. Endelig er mangel på regn en stor faktor for stigende fødevarerpriser. I Kenya er det blevet stadig sværere at forlade sig på at regnsæsoner falder til tiden.

Præsidentkandidaterne ved godt at vælgere er vrede over de høje leveomkostninger, stigende offentlig gæld og korrupsion. Derfor bygger deres valgløfter på økonomiske løsninger.

Kandidaterne og valgløfter

Tidligere premiere-minister Raila Odinga er leder af koalitionen [Azimio One Kenya](#).

De går til valg på løfter om tilskud på USD 50 om måneden til udsatte familier (Verdensbankens officielle fattigdomsgrænse er USD 57. Hvordan familier skal udvælges er endnu uklart.

[Kenya Kwanza](#) – en koalition ledt af nuværende Vicepræsident William Ruto lover en USD 417 millioner kredit til ”hustlers”, dvs. mænd og kvinder på bunden af samfundspyramiden. Hvordan disse tilskud skal fordeles er endnu uklart.

I Kenya arbejder 83 pct. at arbejdsstyrken i den uformelle sektor, som altså er en del af ”hustler-kategorien”. Disse ”hustlers”, som Ruto betegner dem, udgør majoriteten af Kenyas 22 millioner vælgere.

Jordreformer er også et fokusområde for de to spidskandidater. Det er et følsomt emne for kenyanere. Den nuværende præsident Kenyatta og hans familie ejer omkring 25 pct. af al jord i Kenya, og den politiske elite er generelt store jordejere, hvilket bidrager til uligheden i det kenyanske samfund.

Mulige scenarier af valgets udfald

1. Raila Odinga har længe været favorit til at vinde præsidentvalget, men analyser spår om en smal vindermargen. En kandidat der opnår 51 pct. af stemmerne kan erklæres vinder, men Kenyas valghistorik skaber bekymringer om voldelig uro i tilfælde af omvalg, eller beskyldninger om valgfusk.
2. Korruption: Uanset hvem der vinder vil det kenyanske samfund ikke ændre sig med det samme. Korruption er og bliver Kenyas fjende nummer ét, og den lever i bedste velgående i alle samfundslag.
3. Gæld: Kenyas gæld på 68 pct. er en faktor som gør det svært for enhver ny præsident at levere på valglofter om økonomisk løft til udsatte kenyanere.
4. Stamme-rivalisering: Betyder stadig meget i det kenyanske samfund og er med til at polarisere vælgere og borgere. Hvis Odinga vinder vil han være den første præsident fra Luo-stammen siden Moi der gik af i 2002.

Hvis Ruto vinder, vil han blive den anden præsident fra Kalenjin-stammen, som sidst var ved magten under Daniel arap Moi fra 1978 til 2002.

5. Samhandel med EU og Danmark: En fredelig magt-transition er uhyre vigtig for Kenya som den stærkeste økonomi i Østafrika.

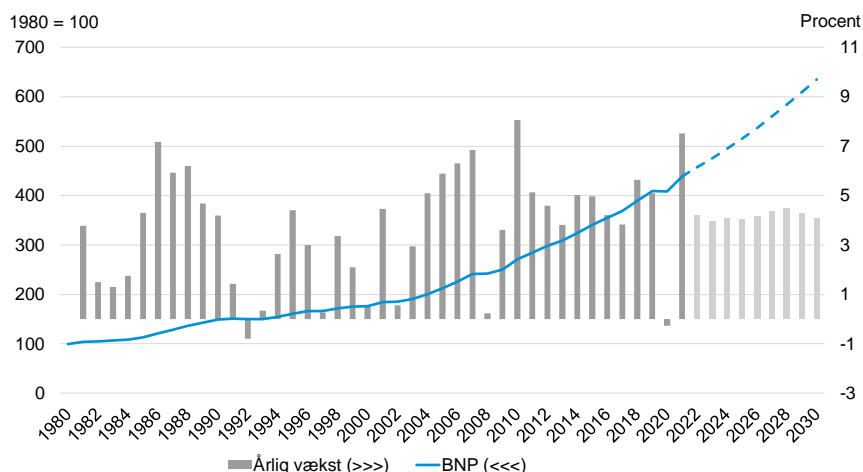
Dertil er EU og Kenya i forhandlinger om forlængelse af ny 10-årig handelsaftale, som kan være meget betydningsfuld for danske samhandelspartnere, hvis den vedtages på bagkanten af et fredeligt valg.

Kenyas økonomiske udvikling & samhandel med Danmark

Kenyas økonomi er vokset med 4 pct. om året i løbet af de seneste 20 år, og forventes at opretholde samme vækst i de kommende ti år. En stor del af den økonomiske aktivitet i Kenya kommer fra landbruget. Dansk eksport til Kenya er klart stigende, men fra et lavt udgangspunkt. Kenya er Danmarks syvendestørste samhandelspartner i Afrika, hvoraf de primære eksportsektorer er landbrug, vand & energi, ICT samt life science.

Kenya er den største økonomi i den østlige del af det centrale Afrika. Kenyas økonomi er over de seneste 20 år vokset med mere end 4 pct. om året, og det tempo forventes de også at kunne opretholde i de næste ti år. Væksten forventes at være meget ligeligt fordelt mellem investeringer, eksport, privat og offentligt forbrug.

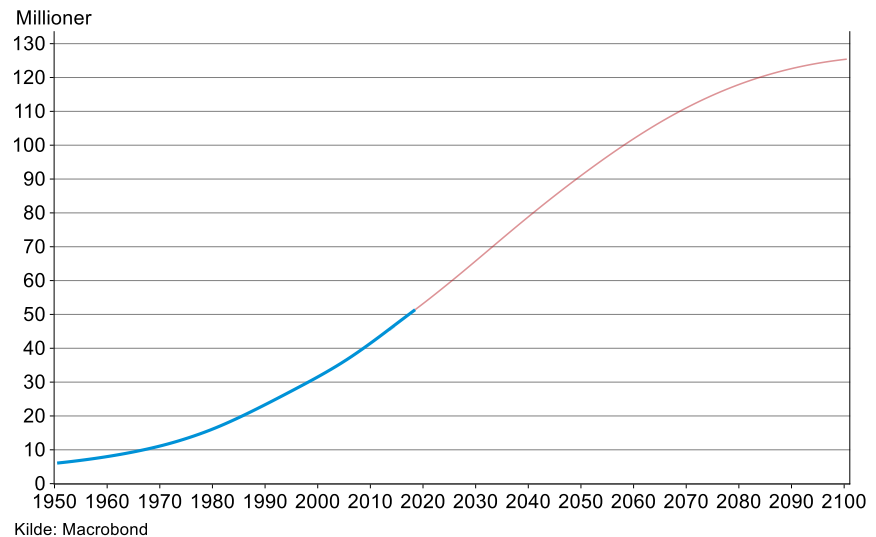
Kenyas økonomi i markant fremgang
BNP i faste priser

Kilde: Oxford Economics Global Model

En stor del af væksten i Kenya kommer fra en voksende befolkning. Siden år 2000 er Kenyas befolkning vokset med 2½ pct. om året, mens BNP pr. indbygger i samme periode er steget med 1,8 pct. om året.

Befolkningen bliver større i Kenya

Kenya har aktuelt ca. 50 millioner indbyggere, men befolkningen forventes at blive fordoblet frem mod år 2060. Hovedparten af Kenyas befolkning bor fortsat på landet. Det er ca. 30 pct. af befolkningen der bor i byerne, men denne andel forventes at vokse til knap 40 pct. i 2030.

Landbruget er den klart største sektor i Kenyas økonomi. Kaffe, te, bomuld, majs og sukkerrør er blandt de mest dyrkede afgrøder i Kenya. Det er ca. en-fjerdedel af den økonomiske aktivitet som kommer fra landbrug, skovbrug og fiskeri. Til sammenligning udgør denne sektor ca. 1 pct. af værdiskabelsen i Danmark¹. Fremstillingsindustrien er ikke specielt stor i Kenya, mens ca. 60 pct. af værditilvæksten bliver skabt inden for servicesektoren.

¹ Heri er der ikke indregnet forædling af produkterne fra landbrug, skovbrug og fiskeri.

Erhvervsklimaet i Kenya – case eksempel fra African Coffee Roasters

Ifølge Verdensbankens *Doing Business 2020* har Kenya et af de bedste erhvervsklimaer i Afrika. Erhvervsklimaet i Kenya bliver vurderet på linje med Ungarn, Rumænien, Italien og Marokko.

For udenlandske virksomheder ses Kenya som det bedste land for Østafrika market entry land pga. adgang til den internationale havneby Mombasa, velfungerende infrastruktur, samt relativt stabilt politisk klima.

Denne faktor var også afgørende for den danskejede kaffeproducent African Coffee Roasters (ACR), som er et datterselskab under supermarkedskæden COOP. ACR ejer både økologiske kaffeplantager i Kenya, samt importerer bønner fra Uganda og Congo, som ristes i eksportzonen syd for Nairobi, og derfra primært eksporteres til Nordeuropa.

Jacob Elsborg, CEO for African Coffee Roasters, forventer ikke de store forstyrrelser af deres forsyningskæder i forbindelse med præsidentvalget. Men han har truffet sine forholdsregler i fald det trækker ud med det endelige valgresultat: ”Vi har forud for valget sørget for at sende ekstra kaffeleverancer til vores europæiske kunder via Mombasa havn, i tilfælde af at der opstår transportforsinkelser som konsekvens af en langstrakt valgproces”.

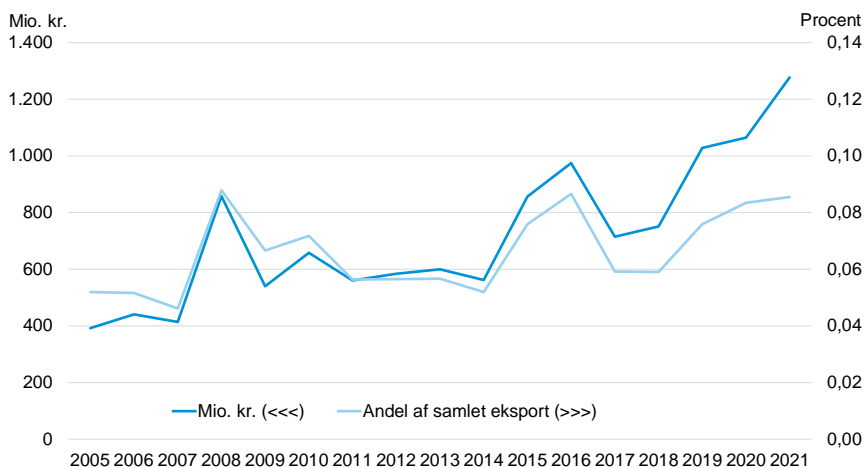
ACR er desuden vant til at navigere i kriser efter to år med corona-epidemi og senest krigen i Ukraine. ”Vi har opbygget et solidt leverandør-netværk, og vi har desuden vænnet os til at det afrikanske marked er meget omskifteligt, så det kan bedst betale sig at reagere i realtid, fremfor at bruge tid på at udarbejde en masse scenarier”, udtaler Jacob Elsborg.

Eksporten til Kenya vokser - men fra et lavt udgangspunkt

Eksporten til Kenya er blevet mere end fordoblet fra 2014 til 2021. Den øgede eksport skal dog ses i lyset af et meget svagt udgangspunkt. På trods af fordoblingen af eksporten til Kenya, så aftager de fortsat blot danske varer og tjenester for knap 1,3 mia. kroner, svarende til lidt under 0,1 pct. af Danmarks samlede eksport.

Dansk eksport til Kenya

Eksport af varer og tjenester i løbende priser

Kilde: Danmarks Statistik

Søtransport udgør 60 pct. af vores samlede eksport til Kenya. Varer produceret i Danmark som eksporteres til Kenya var på lidt under 300 millioner kroner i 2021, og består hovedsageligt af maskiner, fødevarer og kemi/medicin.

Dansk samhandel med Kenya

Millioner kroner, 2021

	Eksport	Import	Nettoindtægter
Varer	407,5	72,3	335,2
- Varer der krydser grænsen	273,7	71,0	202,7
- Føde- og drikkevarer	65,6	55,1	10,6
- Medicin og kemi	74,2	6,8	67,4
- Maskiner	87,0	1,7	85,3
- Varer der ikke krydser grænsen	133,8	1,4	132,4
Tjenester	869,5	700,5	169,0
- Søtransport	770,0	539,0	231,0
Varer og tjenester	1.277,0	772,8	504,2

Kilde: Danmarks Staistik

Importen fra Kenya er også klart domineret af tjenester i forbindelse med søtransport. Den øvrige import fra Kenya består primært af kaffe og ferierejser. Danmark har et samlet handelsoverskud på ca. 1/2 milliard kroner på handlen med Kenya.

Kenya er danske virksomheders syvende største eksportmarked i Afrika efter Sydafrika, Egypten, Marokko, Nigeria, Algeriet og Ghana. De større eksportmarkeder i Afrika er kendetegnet ved at højere velstandsniveau end i Kenya. Undtagelsen er Nigeria, som har samme velstandsniveau som i Kenya, men til gengæld ca. fire gange så mange indbyggere.

Dansk eksport til afrikanske lande

Eksport, bnp og befolkning, 2021

	Eksport Mio. kr.	BNP pr. cap USD, PPP	Befolkning Mio. indb.
1 Sydafrika	7.738	14.396	60,1
2 Egypten	4.429	13.530	102,6
3 Marokko	3.031	8.497	36,3
4 Nigeria	2.086	5.459	211,4
5 Algeriet	1.578	12.110	44,5
6 Ghana	1.534	6.194	31,3
7 Kenya	1.277	5.520	49,8
8 Angola	836	6.925	32,0
9 Senegal	647	3.767	17,2
10 Etiopien	602	3.137	99,7
Afrika	32.704	5.446	1.341,8

Kilde: Danmarks Statistik og IMF

Med udsigt til økonomisk fremgang og markant flere indbyggere vil det danne basis for øget dansk eksport til Kenya. Den gennemsnitlige kenyaner forventes at opleve en stigning til velstanden på 50 pct. frem mod 2030.

Foruden eksport er en del danske virksomheder aktive i Kenya via datterselskaber. Ifølge Danmarks Statistik har danske virksomheder 26 datterselskaber i Kenya, som har lidt over 700 ansatte. Der til er der ifølge den danske ambassade i Nairobi 81 danske virksomheder der pt. aktive i Kenya ad anden vej.